Додаток

Інформаційно-аналітичні матеріали
щодо книговидання і книгорозповсюдження

Щодо статистики видання книжок в Україні в розрізі років (починаючи з 2022 року), тиражів, найменувань, мови (російська/українська, кількість/відсотки)

Інформація надана Державною науковою установою «Книжкова палата України імені Івана Федорова» щодо статистики видань книжок в Україні за 2022-2026 роки:

Рік	Кількість, друк. од.	Тираж, тис. прим.	Українською мовою		Російською мовою		Іншими мовами	
			Кількість, друк. од.	Тираж, тис. прим.	Кількість, друк. од.	Тираж, тис. прим.	Кількість, друк. од.	Тираж, тис. прим.
2022	9 691	11 704,2	7 968	10 623,2	762	585,6	961	495,4
% відношення до кількості назв, тиражу	-	-	82,2	90,8	7,9	5,0	9,9	4,2
2023	15 187	24 664,0	12 688	22 612,8	700	306,2	1 799	1 745,0
% відношення до кількості назв, тиражу	-	-	83,5	91,7	4,6	1,2	11,9	7,1
2024	14 500	34 017,2	12 597	31 481,6	472	351,5	1 431	2 184,1
% відношення до кількості назв, тиражу	-	-	86,9	92,6	3,3	1,0	9,8	6,4
2025	15 069	33 210,7	13 379	30 785,6	260	118,6	1430	2306,5
% відношення до кількості назв, тиражу	-	-	88,8	92,7	1,7	0,4	9,5	6,9
2026 станом на 08.10.2026	9 675	19 928,9	8 636	18 731,7	113	29,8	926	1 167,4
% відношення до кількості назв, тиражу	-	-	89,3	94,0	1,1	0,1	9,6	5,9

Відповідно до Закону України «Про видавничу справу» Держкомтелерадіо веде Державний реєстр видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (далі – Державний реєстр).

Станом на 12.10.2026 Державний реєстр нараховує 9050 суб'єктів видавничої справи, з них 6541 - юридичні особи, 2509 - фізичні особи-підприємці.

В м. Харкові та Харківській області внесено 1082 суб'єкти видавничої справи, з них 667 - юридичні особи, 415 - фізичні особи-підприємці:

ДОКУМЕНТ СЕД АСКОД
Сертифікат 3C080BB109AB25980400000023B11E000FE7F6(
Підписувач Наливайко Олег Ігорович
Дійсний з 30.09.2026 14:31:09 по 30.09.2028 14:31:09
Держкомтелерадіо
3310/20/04-1 від 12.10.2026

- м. Харків: 592 - юридичні особи та 355 - фізичні особи-підприємці;
- Харківська область: 75 - юридичні особи та 60 - фізичні осіби-підприємці.

Видавничою діяльністю займаються 812 суб'єктів видавничої справи (531 - юридичні особи та 281 - фізичні особи-підприємці).

Виготовленням видавничої продукції займаються 548 суб'єктів видавничої справи (396 - юридичні особи та 152 - фізичні особи-підприємці).

Розповсюдженням видавничої продукції займаються 604 суб'єкти видавничої справи (336 - юридичні особи та 268 - фізичні особи-підприємці).

Держкомтелерадіо видає (відмовляє у видачі, припиняє дію) розповсюджувачу книговидавничої продукції свідоцтво про відповідність, що підтверджує використання розповсюджувачем книговидавничої продукції об'єкта оренди виключно як спеціалізованого магазину для торгівлі книгами (далі - свідоцтва про відповідність), яке надає підприємцям право отримати відшкодування витрат на найм або піднайм (оренду або суборенду) нерухомого майна (будівель, споруд, приміщень, їх окремих частин).

Станом на 12.10.2026 до Держкомтелерадіо надійшло 53 заяви на отримання свідоцтва про відповідність (36 - в 2023 році, 4 - в 2024, 3 - в 2025 та 10 - в 2026 році), всі вони розглянуті.

Переважна більшість заявників подали документи не в повному обсязі або їхні документи не відповідали вимогам законодавства.

За цей час було видано 7 свідоцтв про відповідність (в 2023 році - 3, в 2024 - 2 та в 2026 – 2). З них у 5 свідоцтв термін дії закінчився, 2 свідоцтва діючих, видані розповсюджувачам книговидавничої продукції у територіальній громаді м. Києва та Рівненській територіальній громаді.

Щодо актуальної оцінки втрат книговидавничої, поліграфічної та книгорозповсюджувальної інфраструктури України та окремо Харкова і Харківщини за період збройної агресії рф проти України?

До сфери управління Держкомтелерадіо входить Акціонерне товариство «Державна акціонерна компанія «Українське видавничо-поліграфічне об'єднання» (АТ «ДАК «Укрвидавполіграфія»), яке є власником 100 % акцій 23 корпоративних підприємств, 5 з яких зазнали серйозних пошкоджень в результаті постійних російських обстрілів, а саме:

- АТ «Видавництво «Наддніпрянська правда» (м. Херсон) - внаслідок влучання приміщення друкарського корпусу повністю непридатне для подальшого використання. Також знищено все поліграфічне обладнання. В інших приміщеннях товариства пошкоджено вікна та конструктивні елементи;
- АТ «Поліграфкнига» (м. Київ) – неодноразово зазнали суттєвих пошкоджень приміщення товариства та інфраструктура. На двох локаціях вибуховою хвилею було вибито 657 вікон, суттєво пошкоджено вхідні групи дверей, а також зазнали руйнувань підвісні стелі та дахи будівель;

● АТ «Укрполіграфпостач» (м. Київ) - руйнувань зазнала адміністративна будівля, зокрема вибуховою хвилею та уламками було вибито майже всі вікна. Майновий комплекс товариства неодноразово зазнавав пошкоджень через влучання під час ворожих обстрілів;

● АТ «Видавництво «Зоря» (м. Дніпро) - в результаті вибухів пошкоджено конструктивні елементи будівлі, зокрема вибито 72 вікна;

● АТ «Видавництво «Харків» (м. Харків) - значних руйнувань зазнала територія підприємства та нерухоме майно, частково були зруйновані виробничі приміщення (літ. Б-4), вибито вікна, вхідні та внутрішні двері, а в уцілілих капітальних стінах комплексу утворилися глибокі тріщини, повністю знищено два поверхи будівлі загальною площею близько 6 000 кв. м.

Адміністрація оперативно організувала першочергові роботи з ліквідації наслідків та закриття віконних прорізів для захисту приміщень, а також спільно з правоохоронними органами та ДСНС забезпечили офіційну фіксацію факту обстрілу й руйнувань у рамках кримінального провадження.

Крім того, до сфери управління Держкомтелерадіо входить Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова», яка також неодноразово зазнала пошкоджень внаслідок російських обстрілів у 2025–2026 роках. Зокрема, суттєво були пошкоджені приміщення та інженерні мережі Книжкової палати України, а сховища Державного архіву друку зазнали значного підтоплення, що поставило під загрозу збереження фондів. Попередні розрахунки свідчать, що вартість проведення капітальних ремонтно-відновлювальних робіт складає близько 15 млн грн.

Значних руйнувань в 2026 році було завдано державному підприємству «Національне видавництво дитячої літератури «Веселка». Пошкоджено фасад будівлі, зовнішні стіни, дах, внутрішні перегородки, підвісні стелі, вікна та конструкції вхідних груп. Попередній кошторис ремонту складає близько 3 млн грн.

Щодо невідкладних заходів державної підтримки книговидання і книгорозповсюдження в умовах російської агресії

Держкомтелерадіо видає розповсюджувачам книговидавничої продукції свідоцтва про відповідність, що підтверджує використання розповсюджувачем книговидавничої продукції об’єкта оренди виключно як спеціалізованого магазину для торгівлі книгами (далі - свідоцтво про відповідність).

Відповідно до частини першої статті 8^{-2} Закону України «Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні» (далі - Закон) підтримка розповсюджувачів видавничої продукції здійснюється Українським інститутом книги (далі - УІК) шляхом надання державної субсидії на відшкодування витрат на найм або піднайм (оренду або суборенду) нерухомого майна (будівель, споруд, приміщень, їх окремих частин) (далі - об’єкт оренди), що використовується як спеціалізований магазин для торгівлі книгами, у порядку та на умовах, встановлених цим Законом.

Для отримання державної субсидії розповсюджувач книговидавничої продукції одним із документів, які додаються до заяви, є копія свідоцтва про відповідність.

Так, відповідно до частин четвертої та п’ятої статті 8^{-2} Закону для отримання свідоцтва про відповідність розповсюджувач книговидавничої продукції подає до Держкомтелерадіо заяву із зобов’язанням дотримуватися у відповідному спеціалізованому магазині для торгівлі книгами протягом строку дії свідоцтва про відповідність вимог частини другої цієї статті.

До заяви, що подається за формою, встановленою Держкомтелерадіо, додаються такі документи або їх належним чином засвідчені копії:

1) договір найму (оренди) або піднайму (суборенди) із зазначенням цільового користування приміщенням;

2) правовстановчий документ на приміщення або документ, що підтверджує право на передачу приміщення у найм (оренду) або піднайм (суборенду);

3) реєстраційне посвідчення реєстратора розрахункових операцій, видане у встановленому законом порядку.

Наведений перелік документів є вичерпним.

Звертаємо увагу, що такі ж документи містяться у переліку документів, що надаються розповсюджувачем УІК для отримання державної субсидії.

З метою уникнення зайвої бюрократичної процедури, дублювання документів, а також спрощення їх доступу до надання державної підтримки, Держкомтелерадіо листами від 05.01.2026 № 15/23/04, від 29.04.2026 № 1406/23/04 та 21.08.2026 № 2729/23/04-1 звертався з пропозицією до Мінкульту розглянути питання щодо внесення змін до Закону в частині скасування процедури отримання свідоцтва про відповідність або в частині передачі УІК повноважень Держкомтелерадіо, визначених статтею 8^2 Закону.

При цьому зазначаємо, що постановою Кабінету Міністрів України від 28 вересня 2026 року № 1187 «Про внесення до деяких постанов Кабінету Міністрів України змін щодо надання державної субсидії розповсюджувачам видавничої продукції (книжкової продукції)» було внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 1 грудня 2023 № 1262 «Про затвердження Порядку надання державної субсидії розповсюджувачам видавничої продукції (книжкової продукції)», а саме, цю постанову доповнено пунктом 1^1, яким установлено що надання державної субсидії розповсюджувачам видавничої продукції (книжкової продукції), здійснюється відповідно до Порядку, затвердженого цією постаново, поетапно:

1) на першому етапі, надання державної субсидії передбачено розповсюджувачам видавничої продукції (книжкової продукції), які належать до суб’єктів мікропідприємництва (у разі провадження діяльності понад один календарний рік, не перевищують ліміт загального річного доходу за попередній календарний рік, встановлений для третьої групи платників єдиного податку), зареєстровані та провадять діяльність в територіальних громадах з кількістю населення до 100 тис. осіб;

2) на другому етапі, який розпочинається через один рік з дня припинення або скасування воєнного стану в Україні, - всім розповсюджувачам видавничої продукції (книжкової продукції).

Поряд із цим, процедура видачі (відмови у видачі, припинення дії) свідоцтва про відповідність визначена статтею 8^2 Закону, Порядком видачі (відмови у видачі, припинення дії) розповсюджувачу книговидавничої продукції свідоцтва, затвердженим наказом Держкомтелерадіо від 06 березня 2023 року № 21 зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 24 квітня 2023 року за № 663/39719, та передбачає видачу свідоцтв розповсюджувачам видавничої продукції незалежно від кількості їх працівників, обсягу доходів та чисельності громад, в яких вони зареєстровані та провадять діяльність.

Також суттєвою підтримкою суб'єктів видавничої справи може стати скорочення кількості одержувачів обов'язкових примірників видань, які відповідно до Закону України «Про обов'язковий примірник документів» та постанови Кабінету Міністрів України від 10.05.2002 № 608 «Про Порядок доставляння обов'язкових примірників документів» на сьогодні сягає до 20 примірників.

Планом пріоритетних дій Уряду на 2024 рік, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.02.2024 № 137-р, та Планом законопроектної роботи Верховної Ради України на 2024 рік, затвердженим постановою Верховної Ради України від 06.02.2024 № 3561-IX, було визначено завдання щодо розробки та внесення Міністерством культури та інформаційної політики України на розгляд Уряду проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про обов'язковий примірник документів», яким визначатимуться положення щодо запровадження європейських норм надання та здійснення контролю за наданням обов'язкових безкоштовних примірників друкованих видань.

У зв'язку з цим Держкомтелерадіо листом від 10.09.2024 № 2553/23/12 надав МКІП пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про обов'язковий примірник документів», зокрема запропонувавши скоротити кількість обов'язкових безоплатних примірників видань до трьох - Державній науковій установі «Книжкова палата України імені Івана Федорова», Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського та Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого.

Скорочення переліку одержувачів обов'язкового примірника видань призведе до зменшення їх собівартості, спрощення процедури доставляння обов'язкового примірника та уникнення порушень законодавства щодо доставляння обов'язкового примірника.

ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

майдан Свободи,5, Держпром, 1-й під'їзд, 4-поверх, м. Харків, 61022, тел./факс 705-21-16
E-mail: dkit@kharkivoda.gov.ua

05. 10.2026 № 04-11/2495 на № _____ від_____

Комітет Верховної Ради України
з питань гуманітарної та інформаційної політики

k_kult@rada.gov.ua

Харківська обласна військова адміністрація на лист Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики від 18.09.2026 № 04-14/12-2026/221405 (вх. ХОВА від 18.09.2026 № 22084/3) щодо виїзного засідання, присвяченого проблемними питанням українського книговидання і книгорозповсюдження інформує про наступне.

Харківська область є одним із провідних центрів книговидання та поліграфічної діяльності України. На сьогодні організація та впровадження дієвих механізмів підтримки зазначеної сфери на державному та місцевому рівнях є одним із важливих напрямів реалізації державної політики у сфері культури та розвитку креативних індустрій. Особливого значення така підтримка набуває в умовах воєнного стану, оскільки сприяє не лише збереженню культурного потенціалу регіону, а й збереженню робочих місць, виробничих потужностей, професійного кадрового потенціалу та податкової бази області.

За даними Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції, у Харківській області зареєстровано 1 083 суб'єкта видавничої справи, з них 655 – юридичні особи, 428 – фізичні особи.

На даний час на території Харківської області здійснюють діяльність понад 20 суб'єктів господарювання, які забезпечують повний цикл видавничої діяльності, а саме: підготовку (видання), виготовлення та розповсюдження видавничої продукції.

Серед провідних представників видавничої галузі Харківської області, які відіграють вагому роль у її розвитку та формують потужний видавничий та економічний потенціал регіону, варто зазначити: ТОВ «Видавництво «Ранок», ТОВ «Видавництво «ВІВАТ», ТОВ «Видавництво «ФОЛІО», ТОВ «Фактор-Друк».

За період збройної агресії Російської Федерації книговидавнича та поліграфічна сфера Харківської області зазнала значних втрат (пошкодження та руйнування друкарень, логістичних центрів, складів, виробничих потужностей та книжкових фондів), а саме:

- у 2022 році зазнало пошкоджень 5 суб'єктів видавничої справи (друкарня «ЮНІСОФТ» пошкоджено будівлю друкарні, логістичний центр видавництва «Ранок», знищено книжкову продукцію, у Будиноку друку, АТ «Видавництво «Харків» пошкоджено будівлю підприємства, поліграфічне обладнання, зазнало також пошкоджень й ТОВ «Побутелектротехніка»);

- у 2024 році – 2 суб'єкти поліграфічної справи (друкарня «Гуров і К» та типографія «Аврора-Принт» (є загиблі та поранені, будівля зазнала суттєвих пошкоджень, в наслідок пожежі знищено обладнання та продукція); друкарня «Фактор-Друк» (є загиблі та поранені, зруйновано частину виробничих площ, знищено обладнання та книжкову продукцію);

- у 2025 році 3 суб'єкти видавничої та поліграфічної справи (2 книгарні мережі «Книголенд» (без постраждалих, пошкоджено приміщення друкарні), книгарня мережі «Клуб сімейного дозвілля» (без постраждалих), друкарня «Тріада-Пак» (без постраждалих, пошкоджено приміщення друкарні, майже всі книжки, які перебували в друкарні на момент удару, були знищені).

- 01 серпня 2026 року внаслідок російського обстрілу зазнав значних пошкоджень складсько-логістичний комплекс видавничої корпорації «Ранок», один із найбільших автоматизованих книжкових складів у Європі. Внаслідок обстрілу на території комплексу виникла пожежа площею понад 15 тис. кв. м, що спричинила значні матеріальні збитки. Знищено понад 600 тис. шкільних підручників та щонайменше 8 млн примірників книжкової продукції.

На складі зберігалася продукція не лише видавничої корпорації «Ранок», а й інших українських видавництв («КнигоЛенд», «Фабула», «Жорж» та «Ще Одну Сторінку»), унаслідок чого атака спричинила значні втрати для широкого кола суб'єктів книговидавничої галузі.

Щодо релакованих суб'єктів видавничої та поліграфічної сфери зазначаємо наступне.

Видавництво «Літера V», яке засновано у 2021 році в місті Харків, релокувалося у 2022 році до Івано-Франківська та було перейменовано на «Відкриття».

ТОВ «ВИДАВНИЦТВО «ЧАС МАЙСТРІВ» релаковувалось до м. Києва.

Видавництвом «АССА» у 2022 році здійснено часткову релокацію складських потужностей: один зі складів із Харкова перевезено до м. Луцька,

ТОВ «Видавництво «Ранок», ТОВ «ВИДАВНИЦТВО «ВІВАТ», ТОВ «Клуб Сімейного Дозвілля» та ТОВ «Видавництво «ФОЛІО» в умовах воєнного стану здійснили заходи з часткового переміщення виробничого обладнання, логістичних центів, книжкової продукції, у більш безпечні регіони України, а також розвитку мережі представництв і книгарень у центральних та західних областях України.

В умовах воєнного стану книговидавнича та поліграфічна галузь Харківської області стикається з низкою системних проблем, які потребують комплексної державної та регіональної підтримки, а саме:

1. Пошкодження (знищення) виробничих, складських і адміністративних об'єктів суб'єктів видавничої та поліграфічної діяльності внаслідок ракетних ударів та обстрілів;

2. Втрата (пошкодження) дороговартісного поліграфічного обладнання, необхідного для забезпечення повного виробничого циклу;

3. Знищення (пошкодження) запасів паперу, картону, фарб, інших поліграфічних матеріалів, готової книжкової продукції, що призводить до прямих фінансових втрат підприємств;

4. Відсутність спеціалізованих програм пільгового кредитування підприємств видавничої та поліграфічної сфери для фінансування відновлення, модернізації та розвитку виробничих потужностей, придбання поліграфічного обладнання, поповнення обігових коштів та відновлення підприємств, пошкоджених внаслідок збройної агресії.

5. Ускладнення логістики та постачання сировини й матеріалів, зокрема через порушення транспортних маршрутів, необхідність використання альтернативних каналів постачання та збільшення логістичних витрат;

6. Недостатня ефективність протидії книжковому піратству та незаконному використанню об'єктів авторського права, що створює нерівні умови конкуренції для легальних видавців і завдає фінансових збитків суб'єктам видавничої справи.

З метою забезпечення стабільного розвитку книговидавничої та поліграфічної галузі, збереження її виробничого потенціалу, підтримки суб'єктів видавничої справи та створення умов для відновлення і подальшого функціонування підприємств пропонуємо впровадження комплексу системних заходів, зокрема, на державному рівні пропонуємо розглянути наступні пропозицій.

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 24 червня 2022 року № 739 «Деякі питання надання грантів для виробництв переробної промисловості», визначає умови надання грантів для виробництв переробної промисловості. На сьогодні для територій можливих (активних) бойових дій встановлений рівень співфінансування на рівні 20 %, а максимальний розмір гранту, в залежності від напрямків 8 та 16 млн. грн. Пропонуємо опрацювати можливість збільшення розміру суми гранту на одного отримувача, із застосування диференційованого підходу до відсотку співфінансування для підприємств, що зареєстровані та провадять діяльність на території можливих (активних) бойових дій, в залежності від ступеню пошкодження (знищення), а також розміру завданих збитків в наслідок збройної агресії.

2. Постановою Кабінету Міністрів України від 28.11.2025 № 1541 «Деякі питання надання часткової компенсації вартості майна суб'єктів господарювання, знищеного чи пошкодженого внаслідок збройної агресії Російської Федерації, а також часткової компенсації страхових премій за договорами страхування від воєнних ризиків» запроваджений механізм часткової компенсації вартості майна суб'єктів господарювання, знищеного або пошкодженого внаслідок збройної агресії Російської Федерації, у межах програми страхування від воєнних ризиків, а також розгляд можливості збільшення граничного сукупного розміру такої компенсації. На сьогодні встановлено, що максимальна сума страхового відшкодування, незалежно від кількості пошкоджень (страхових випадків) встановлюється на рівні 30 млн.грн. Одночасно, з цим, враховуючи, що для підприємств, виробничі та складські

потужності яких розташовані на територіях, що зазнають регулярних обстрілів, існує ризик повторного пошкодження одного й того самого майна внаслідок наступних атак, у зв'язку з цим пропонуємо розглянути можливість збільшення граничного розміру компенсації та/або встановлення окремого ліміту компенсації для кожного страхового випадку, що дозволить забезпечити належний рівень страхового захисту та сприятиме відновленню діяльності підприємств.

3. Внесення змін до податкового законодавства з метою зменшення податкового навантаження на суб'єктів видавничої та поліграфічної діяльності, зокрема шляхом врегулювання питання зниження для таких суб'єктів ставки податку на додану вартість з 20% до 15–10%, або зменшення ставки податку на прибуток з 18% до 16-17%, із спрямуванням вивільнених коштів на відновлення та модернізацію виробництва.

4. Запровадження програм пільгового кредитування, за ставкою 5-7 % на довгостроковий період (5-10 років) підприємств галузі на відновлення, модернізацію та розвиток виробництва, а також розвиток державно-приватного партнерства.

5. Посилення державного захисту авторського права та протидії книжковому піратству, зокрема шляхом: посилення контролю за незаконним розповсюдженням друкованої та електронної книжкової продукції, а також підвищення відповідальності за порушення авторського права шляхом підвищення розмірів штрафів, передбачених у статтях 164-17, 164-18 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Крім того, передбачити в положеннях статті 57 Закону України «Про авторське право і суміжні права» для постачальників послуг хостингу порядок, умови та строки обмеження доступу до веб-сайтів, які системно використовуються для незаконного розповсюдження авторських прав.

6. Запровадження цільових програм у сфері культури та освіти, спрямованих на збільшення обсягів державного замовлення на книжкову продукцію українських видавництв для систематичного поповнення фондів публічних, спеціалізованих та освітніх бібліотек сучасною українською літературою, зокрема в рамках реалізації Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті Українському інституту книги для підтримки книговидавничої справи та популяризації української літератури у світі, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.06.2019 № 638.

Разом з тим, додатково необхідно звернути увагу на питання у сфері культури, яке підіймалось на Конгресі місцевих та регіональних влад при Президентові України, а саме: у прифронтових регіонах розглянути можливість співфінансування з державного бюджету на будівництво нових споруд цивільного захисту в закладах освіти сфери культури, що забезпечить належні безпекові умови для здобувачів освіти та працівників, а також сприятиме організації освітнього процесу у змішаному або очному форматі. На законодавчому рівні пропонуємо внести зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 19.01.2026 № 71, шляхом поширення її порядку та умов на надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію

публічного інвестиційного проекту на облаштування безпечних умов (облаштування укриттів) у закладах освіти сфери культури.

На окрему увагу заслуговує питання надання Обласному комунальному закладу «Харківський державний академічний український драматичний театр імені Т.Г. Шевченка», а також Харківській державній науковій бібліотеці імені В.Г. Короленка статусу національного.

Слід зазначити, що вказані заклади за характером та результатами своєї діяльності відповідають основним критеріям, визначеним законодавством для надання статусу національного. Зокрема, вони мають вагоме загальнодержавне та міжнародне значення, багаторічну історію та значний внесок у розвиток української культури, мистецтва, науки й освіти, забезпечують збереження, розвиток та популяризацію національної культурної спадщини, мають висококваліфікованих фахівців, належну матеріально-технічну базу та значний потенціал подальшого розвитку.

Контактна особа від Харківської обласної військової адміністрації для узгодження організаційних питань – заступник директора Департаменту культури і туризму Харківської обласної військової адміністрації начальник управління туризму Олександр Олександрович КОСТІН (номер телефону +38063 445 3551).

Директор Департаменту Наталя МАШНІЦЬКА

Олександр Костін
Тетяна Олдак 705 21 16

Додаток

Інформація
щодо питань забезпечення реалізації прав дітей на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист, безпеку, всебічний розвиток та виховання в сімейному оточенні в Харківській області

Стан забезпечення безпеки дітей *в умовах воєнного стану, зокрема дітей, які проживають на територіях, що зазнають обстрілів, а також дітей, які перебувають у закладах освіти, охорони здоров'я та соціального захисту.*

Харківською обласною військовою адміністрацією постійно відстежується стан безпекової ситуації в населених пунктах, розташованих на лінії зіткнення. В разі значного посилення інтенсивності обстрілів населених пунктів, які межують з лінією розмежування, Харківською обласною військовою адміністрацією вживаються заходи щодо проведення обов'язкової евакуації в примусовий спосіб дітей з їх батьками, особами, які їх замінюють, або іншими законними представниками з окремих населених пунктів Харківської області. Забезпечено збір інформації щодо кількості жителів у населених пунктах Харківської області, відносно яких необхідно проводити евакуаційні заходи.

Обласною військовою адміністрацією організована та забезпечена взаємодія та комунікація між громадськими та волонтерськими організаціями та керівниками територіальних громад зазначених районів. Залученні благодійні організації Координаційно-гуманітарного центру по забезпеченню заходів евакуації (24 організації). Всього волонтерськими організаціями задіяно від 15 до 30 автомобілів, у тому числі 19 спеціальних машин для перевезення маломобільних осіб та з можливістю надання первинної медичної допомоги. Також задіяні броньовані автомобілі Управління Національної поліції.

Починаючи з 2022 року, обов'язкова евакуація в примусовий спосіб дітей з їх батьками, особами, які їх замінюють, або іншими законними представниками здійснена з 404 населених пунктів, під час якої евакуйовано 3 211 дітей.

У зв'язку з запровадженням воєнного стану в Україні, у 2022 році було забезпечено тимчасове переміщення (евакуацію) дітей, які цілодобово перебували у закладах Харківської області як в межах України, так і за її межі.

Заклади різних типів, форм власності та підпорядкування, які передбачають цілодобове перебування дітей у Харківській області не здійснюють свою діяльність.

Забезпечення права дітей на освіту, у тому числі:

- кількість дітей, які фактично не мають можливості відвідувати заклади освіти очно, у тому числі й закладів спеціальної освіти;

- основних причин неможливості забезпечення очного навчання для закладів спеціальної освіти;

- стан укриттів у закладах освіти та їх доступність для дітей з інвалідністю та інших маломобільних груп.

У Харківській області у 2026/2027 навчальному році освітній процес

організовано у 1 064 закладах загальної середньої та дошкільної освіти, у яких навчається та виховується 215 492 здобувача освіти, із них:

у 501 закладі дошкільної освіти виховується 34 186 дітей (376 закладів працюють за дистанційною формою, охоплюючи 20 893 дитини, 125 закладів – за змішаною формою, у яких виховується 13 293 дитини);

у 563 закладах загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО), навчається 181 306 учнів (359 ЗЗСО здійснюють освітній процес у дистанційному форматі, охоплюючи 131 107 учнів, за очною та змішаною формами навчання працюють 204 ЗЗСО, у яких навчається 50 199 учнів).

У 2026/2027 н.р. у закладах дошкільної та загальної середньої освіти Харківської області використовуються 289 укриттів, з них:

у закладах дошкільної освіти – 62 об'єкти (17 протирадіаційних укриттів, 45 найпростіших укриттів);

у закладах загальної середньої освіти – 227 об'єктів (25 «підземних шкіл», 29 протирадіаційних укриттів, 223 найпростіші укриття).

Відповідно до рішення Ради оборони Харківської області (протокол від 03.07.2026 № 8) питання організації здобуття освіти в очній (денній) формі, у тому числі із застосуванням змішаного навчання, у закладах освіти Харківської області вирішується залежно від безпекової ситуації в кожній окремій територіальній громаді, що перебуває на території можливих бойових дій та для якої не визначено дату припинення можливості бойових дій, за умови дотримання таких вимог:

прийняття рішення педагогічної (вченої) ради закладу освіти щодо провадження освітньої діяльності в очній (денній) формі, у тому числі із застосуванням змішаного навчання, та введення його в дію наказом керівника такого закладу за згодою батьків здобувачів освіти;

наявність у закладі освіти захисної споруди цивільного захисту, яка відповідає вимогам ДБН В.2.2-5:2023 «Захисні споруди цивільного захисту», затвердженими наказом Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України від 10 серпня 2023 року № 702 (зі змінами).

З метою забезпечення очної/змішаної форми навчання для здобувачів спеціальних закладів освіти області на базі комунального закладу «Харківська спеціальна школа № 7» Харківської обласної ради заплановано будівництво споруди подвійного призначення з властивостями протирадіаційного укриття (ПРУ) з благоустроєм прилеглої території на загальну суму 256 950,009 тис. грн. У 2026 році з обласного бюджету на реалізацію даного публічно інвестиційного проєкту виділено кошти у сумі 1 377,750 тис. грн.

Харківською обласною військовою адміністрацією направлено лист до Міністерства освіти і науки України (лист від 22.09.2026 № 01-54/9099) з проханням розглянути можливість виділення коштів з державного бюджету на будівництво зазначеної споруди.

Після завершення будівництва передбачається організація освітнього процесу за очною та змішаною формами навчання для 768 здобувачів освіти у дві зміни, із забезпеченням підвезення здобувачів освіти з 9 інших спеціальних

закладів освіти області.

У цьому році в Пісочинській територіальній громаді відкрито перший в Україні підземний дитячий садок на базі Комунальної установи «Пісочинський заклад дошкільної освіти (дитячий садок)» «Мобіль» Пісочинської селищної ради Харківського району, у якому виховуються 360 дітей. У цьому ж закладі створено першу в Україні спеціальну групу для дітей з особливими освітніми потребами, зумовленими соціоадаптаційними труднощами найтяжчого ступеня прояву (V рівень підтримки).

Виділено державну субвенцію для будівництва ще 3-х підземних садочків, де дошкільною освітою буде охоплено 1 250 дітей (Савинський заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 1 Савинської селищної ради Ізюмського району, Дергачівський заклад дошкільної освіти комбінованого типу № 2 «Лелеченька» та «Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) комбінованого типу № 143 Харківської міської ради»).

У Харківській області проводиться системна робота щодо розширення мережі безпечних освітніх просторів та створення належних умов для навчання дітей, у т.ч. дітей з інвалідністю. До кінця поточного року в регіоні планується запустити ще 12 об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту, що дозволить охопити офлайн або змішаним навчанням майже 10,5 тис. учнів.

Усі заклади дошкільної та загальної середньої освіти, що здійснюють освітній процес у змішаному форматі, забезпечені належними та безпечними умовами відповідно до вимог чинного законодавства, з урахуванням потреб дітей з інвалідністю, а саме: умови безбар'єрного доступу, обладнано спеціальні входи та евакуаційні виходи, облаштовано санітарно-гігієнічні кімнати з урахуванням потреб осіб з інвалідністю, забезпечено можливість використання ліфтів (за наявності) або інших засобів доступності.

Попри безпекові виклики та постійні загрози, в області створюються умови для забезпечення доступу дітей з особливими освітніми потребами (далі – діти з ООП) до якісних освітніх послуг за місцем їх проживання.

З метою створення для дітей з ООП у Харківській області безпечного, безбар'єрного, комфортного освітнього середовища, спрямованого на підтримку дітей у їхньому розвитку та соціалізації, формуванні життєвої компетентності Харківською обласною військовою адміністрацією спільно з ЮНІСЕФ було ініційовано розробку проєкту «Посилення інклюзивної освіти для дітей з особливими освітніми потребами, зокрема дітей з інвалідністю, в Харківській області».

Початок розробки проєкту стартував у грудні 2023 року. Проєкт розрахований на 3 роки.

Реалізацію проєкту розпочато з липня 2024 року у 20 територіальних громадах області. З 2025 року залучено до проєкту ще 23 громади. У 2026 році до проєкту залучено м. Харків та ще 15 громад області.

У співпраці з Харківським національним педагогічним університетом імені Г. С. Сковороди було:

здійснено актуалізацію даних щодо *кількості* дітей з особливими освітніми

потребами, які перебувають на обліку в інклюзивно-ресурсних центрах 20 громад Харківської області, *місця їх перебування, обсягу та якості отриманих ними корекційно-розвиткових послуг; виявлення актуальних потреб дітей у забезпеченні додатковими освітніми та корекційно-розвитковими послугами*;

проведено оцінення освітнього та корекційно-розвивального середовища ІРЦ для встановлення спроможності надавати корекційно-розвиткові послуги дітям з особливими освітніми потребами та інвалідністю.

Встановлено факт нестачі фахівців із профільною (спеціальною) освітою для надання корекційно-розвиткових послуг у громадах (вчителів-дефектологів: тифло-, сурдо-, олігофренопедагогів і логопедів, психологів, реабілітологів).

Встановлено факт нестачі допоміжних засобів для навчання (спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку) осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються в закладах освіти.

У результаті з метою створення умов для навчання дітей з особливими освітніми потребами прийнято єдину в Україні обласну Програму розвитку освіти «Освіта незламної Харківщини» на 2024–2028 роки.

В межах реалізації Програми у 2024-2026 роках:

підвищення кваліфікації пройшли 416 фахівців (педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти та працівники інклюзивно-ресурсних центрів);

завершили навчання в магістратурі 136 магістрів за спеціальністю «Спеціальна освіта» (завершують навчання у грудні 2026 року 130 осіб, у 2026 році вступило 146 осіб).Навчання здійснюється за рахунок коштів обласного бюджету в межах обласної програми «Освіта незламної Харківщини» на 2024–2028 роки. У 2024-2026 роках на підготовку фахівців спрямовано 6 861 011 грн.

Упродовж другого семестру 2025/2026 навчального року зазначені фахівці провели 12 798 корекційно-розвиткових занять для 366 дітей з особливими освітніми потребами (ООП).

У ході реалізації проєкту:

надано корекційно-розвиткові послуги для 552 дитини з особливими освітніми потребами (проведено 25 812 занять);

додатково залучено 146 фахівців зі спеціальною освітою для проведення корекційно-розвиткових занять;

створено інклюзивно-ресурсний центр в Кегичівській громаді;здійснено закупівлю обладнання для 16 інклюзивно-ресурсних центрів, 11 закладів загальної середньої освіти, 1 дошкільного підрозділу, які працюють у змішаній формі (дидактика, сенсорне устаткування, обладнання для проведення занять з логопедії, тифлопедагогіки, ортопедичне обладнання, спортивне обладнання, меблі, оргтехніка, бронеплівка на вікна);

на базі Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, який є одним із основних партнерів проєкту, створено навчально-наукову лабораторію спеціальної та інклюзивної освіти для практичного навчання педагогів та підвищення їх кваліфікації за спеціальностями А 6 «Спеціальна освіта», 053 ««Психологія» (реабілітаційна

психологія). Лабораторію облаштовано найкращим та найсучаснішим обладнанням.

Стан забезпечення прав дітей на виховання в сімейному оточенні, *зокрема щодо:*

- виявлення дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах;

- своєчасності реагування служб у справах дітей та інших уповноважених органів на випадки загрози життю чи здоров'ю дітей;

- влаштування дітей до сімейних форм виховання;

- запобігання необґрунтованому тривалому перебуванню дітей у закладах інституційного догляду.

Питання своєчасного виявлення дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, забезпечення їх безпеки, а також організація належного контролю за станом дотримання прав таких дітей є одним із пріоритетних напрямів у сфері захисту прав дитини.

Службою у справах дітей обласної військової адміністрації обговорюються питання ведення обліку дітей, які перебувають в складних життєвих обставинах, дотримання законодавства щодо ведення даного обліку під час он-лайн нарад зі службами у справах дітей територіальних громад.

За результатом спільної роботи служби у справах дітей обласної військової адміністрації та Благодійної організації «Благодійний фонд: «Волонтери: дорослі-дітям» розроблено Посібник для спеціалістів служб у справах дітей сільських, селищних та міських рад «Запобігання вчиненню дітьми правопорушень, як одне з основних повноважень служби у справах дітей», в якому систематизовано нормативно-правові акти у сфері профілактики правопорушень та кримінального провадження щодо неповнолітніх, наведено основні функції суб'єктів профілактики, основні чинники правопорушень серед дітей, які потребують профілактичного впливу тощо.

Харківською обласною військовою адміністрацією запроваджено інноваційний інструмент для реагування на потреби дітей чат-бот «Турботик», який дозволяє дитині повідомляти про порушення прав та загрози, отримувати психоемоційну підтримку тощо. На даний час чат-бот «Турботик» реалізується в 13 громадах та ведеться робота щодо поширення в 20 територіальних громадах Харківської області.

Харківською обласною військовою адміністрацією запроваджено щотижневі виїзди до громад з метою підтримки та розвитку сімейних форм виховання, психологічної підтримки батьків-вихователів, прийомних батьків, патронатних вихователів, забезпечено міжсекторну взаємодію та міждисциплінарний підхід для вирішення питань надання консультативної, методичної допомоги працівникам служб у справах дітей та надавачам соціальної роботи.

У 2026 році за дорученням начальника обласної військової адміністрації реалізується ініціатива «Сила у підтримці», представниками служби у справах дітей, Департаменту соціального захисту населення обласної військової адміністрації та Харківського обласного центру соціальних служб здійснюються

щотижневі виїзні міжвідомчі зустрічі до територіальних громад, з метою обговорення актуальних питань захисту прав дітей, розвитку соціальних послуг, міжвідомчої взаємодії, організації роботи міждисциплінарної команди, ефективної організації послуги патронату в громаді здійснено.

З метою підтримки сімей, які перебувають в складних життєвих обставинах в регіоні активно розвивається послуга патронату над дитиною. Станом на 02.10.2026, в Харківській області забезпечено функціонування 64 патронатних родин в 30 територіальних громадах. Послугу патронату отримує 172 дитини. Протягом 2026 року утворено 4 нові родини патронатних вихователів. З початку 2026 року послугу патронату отримали 325 дітей, у тому числі 4 дитини з інвалідністю, до сімей патронатних вихователів влаштовано 163 дитини, вибуло з родин патронатного вихователя 150 дітей (44 дитини повернуто до біологічних родин, 106 дітей отримали правовий статус дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування та забезпечено їх влаштування до сімейних форм виховання (усиновлення, опіка, піклування, прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу).

Служба у справах дітей обласної військової адміністрації долучається до онлайн заходів Харківської філії Харківського обласного центру зайнятості з метою інформування громадян, які перебувають на обліку центру та виявили бажання ознайомитись із інформацією про послугу патронату над дитиною.

В області активізовано роботу щодо розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, усиновлення, створення прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, проводиться інформаційно-роз'яснювальна робота у ЗМІ, на офіційних сайтах районних держаних адміністрацій, міських рад, територіальних громад та на офіційному веб сайті обласної державної адміністрації. Запроваджено СМС розсилку повідомлень з метою розвитку сімейних форм виховання та патронату над дитиною.

Службами у справах дітей територіальних громад Харківської області здійснюють заходи щодо ведення обліку дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах. За звітною інформацією, станом на 02.10.2026 службами у справах дітей територіальних громад обліковується 1027 дітей, як таких, що перебувають у складних життєвих обставинах (596 родин). Переважна більшість дітей взята на облік з причини ухилення батьків від виконання батьківських обов'язків (81,4%) – 836 дітей, 133 дитини взяті на облік служб у справах дітей як такі, що зазнали жорстокого поводження (12,9%), 58 дітей – конфлікт дитини з законом (5,7%). З початку 2026 року службами у справах дітей територіальних громад взято на облік 820 дітей, з причини ухилення батьків від виконання батьківських обов'язків - 676 дітей (82,4%), у зв'язку з випадками жорстоке поводження з дитиною – 102 дітей (12,4%), конфлікт дитини з законом - 42 дітей (5,1%).

З метою захисту прав дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, службами у справах дітей спільно з органами опіки та піклування з початку 2026 року підготовлено та подано 137 позовних заяв щодо позбавлення

батьків батьківських прав або відібрання дітей без позбавлення їх батьківських прав стосовно 162 батьків у відношенні 211 дітей.

За результатами розгляду , місцевими судами Харківської області прийняті 72 рішення про позбавлення батьків батьківських прав або відібрання дітей без позбавлення їх батьківських прав стосовно 84 батьків у відношенні 133 дітей.

В Харківській області запроваджено механізм міжвідомчого моніторингу відпрацювання випадків, за якими складені адміністративні протоколи за статтями 184, 173^2 КУпАП, з метою забезпечення захисту прав дітей та їх безпеки, виявлення потреб та надання необхідної допомоги дітям. Протягом 2026 опрацьовано 848 протоколів, складених за статтею 184 КУпАП відносно 895 дітей та 78 протоколів, складених за статтею 173^2 КУпАП відносно 106 дітей. За результатами опрацювання спільного опрацювання суб'єктів, причетних до роботи з дітьми, на облік служб у справах дітей взято 254 дитини, органами опіки та піклування прийнято рішення щодо відібрання 116 дітей від батьків.

З метою реалізації права кожної дитини виховуватися в сімейному оточенні, в регіоні забезпечено функціонування 140 дитячих будинків сімейного типу та 238 прийомних сімей. В зазначених формах влаштування дітей виховується 1282 дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування та осіб з їх числа. Протягом 2026 року утворено 10 дитячих будинків сімейного типу (2 – новостворених, та 8 на базі прийомних сімей) та 22 прийомних сім'ї (19 – новостворених, 3 – переведені з ДБСТ). Загалом у 2026 році до дитячих будинків сімейного типу та прийомних сімей влаштовано 154 дитини.

Припинено функціонування 5 ДБСТ (2 ДБСТ за станом здоров'я батьків-вихователів і 3 переведено у ПС); 25 ПС (8 переведено до ДБСТ, 8 – досягнення пенсійного віку, 9 – у зв'язку з вибуттям дітей та осіб та небажанням подальшого функціонування).

Заклади різних типів, форм власності та підпорядкування, які передбачають цілодобове перебування дітей у Харківській області не здійснюють свою діяльність за місцем юридичної адреси.

В умовах тимчасового переміщення (евакуації) за межами України (Федеративна Республіка Німеччина) продовжує перебувати 10 дітей-вихованців КНП ХОР «Регіональний клінічний центр медичної реабілітації та паліативної допомоги дітям «Гіппократ»», з них 6 дітей мають статус дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування та 4 дитини, які були влаштовані до закладу за заявами батьків для отримання дітьми реабілітаційних та паліативних послуг в умовах стаціонарного перебування в закладі. Діти за станом здоров'я потребують паліативної допомоги, перебувають на консульському обліку. За місцем переміщення(евакуації) дітей, в Федеративній Республіці Німеччина перебуває уповноважена особа, яка підтримує постійний зв'язок з адміністрацією закладу за юридичною адресою, службами у справах дітей за місцем походження дітей, батьками дітей, представником консульської установи.

Кількість дітей, які на цей час перебувають у закладах охорони здоров'я м. Харкова та Харківської області за соціальними показниками, *із*

зазначенням найменування закладу, кількості таких дітей, віку дітей, строку перебування кожної дитини у закладі, підстав та обставин влаштування/перебування дитини, інформації про заходи, які вживаються щодо повернення дитини до сімейного середовища або її влаштування в іншу сімейну форму виховання.

Службою у справах дітей обласної військової адміністрації проведено нараду з Департаментом охорони здоров'я обласної військової адміністрації, під час якої обговорені питання своєчасного інформування адміністраціями закладів охорони здоров'я в разі наявності дітей, які залишаються без супроводу батьків, здійснюється щомісячний обмін інформацією про дітей, які перебувають в закладах охорони здоров'я без супроводу батьків/інших законних представників, забезпечено щотижневий моніторинг тощо.

Станом на 02.10.2026 за оперативною інформацією служб у справах дітей територіальних громад Харківської області в закладах охорони здоров'я перебуває 40 дітей. Терміни перебування дітей в закладах охорони здоров'я відстежуються. Службою у справах дітей обласної військової адміністрації надається постійно консультативна та методична допомога службам у справах дітей територіальних громад Харківської області. За походженням дітей, які на даний час перебувають в закладах охорони здоров'я, 38 дітей доставлені до закладів охорони здоров'я службами у справах дітей м. Харкова, 2 дитини - службами у справах дітей територіальних громад Харківської області.

До закладів охорони здоров'я діти влаштовані з метою проведення та документування результатів медичного обстеження за результатами оцінки рівня безпеки дитини.

Під час проходження медичного обстеження в умовах перебування в закладах охорони здоров'я, службами у справах дітей вживаються заходи соціального захисту дітей:

у відношенні 23 дітей органом опіки та піклування прийнято рішення про негайне відібрання у батьків,

у відношенні 6 дітей вжито заходи щодо надання дитині статус дитини, позбавленої батьківського піклування,

11 дітей - проводиться медичне обстеження дітей;

проводиться робота з батьками щодо взяття їх під соціальний супровід, наданню необхідних послуг для подолання або мінімізації складних життєвих обставин в родині батьків;

вживаються заходи щодо влаштування дитини до сімей родичів, сімейних та альтернативних форм виховання дітей;

продовжується взаємодія служб у справах дітей за місцем походження дітей щодо захисту їх прав (4 дитини мають походження з інших областей України).

Терміни перебування: 20 дітей влаштовані до закладів охорони здоров'я у вересні 2026 року (здійснюється медичне обстеження дітей та документування їх результатів),

20 дітей влаштовані/перебувають з попередніх місяців (3 дітей продовжують перебувати за медичними показниками, 7 дітей залишені батьками

після народження в закладах охорони здоров'я (здійснювалась реєстрація народження дітей, заходи щодо надання органом опіки та піклування статусу дитини, ПБП, тощо), 10 дітей – продовжують проходити медичне обстеження, вживаються заходи щодо повернення дітей до батьків або влаштування до сімейних/альтернативних форм виховання).

З загальної кількості дітей, 20 дітей - 8 родинних груп (від 2-х до 5-ти дітей).

Станом на 02.10.2026, за результатами проведеної роботи службами у справах дітей територіальних громад Харківської області планується вжити наступне:

9 дітей – вживаються заходи щодо влаштування до родин патронатного вихователя;

5 дітей – вживаються заходи щодо влаштування до центру соціально-психологічної реабілітації дітей м. Харкова (за місцем тимчасової релокації в безпечному регіоні України – Закарпатська/Рівненська область)

15 дітей - вживаються заходи щодо влаштування до родин опікунів, прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу

8 дітей - вживаються заходи щодо передачі дітей до сімей родичів;

3 дитини – вживаються заходи щодо повернення дітей на виховання батькам.

Інформація про дітей, що перебувають у закладах охорони здоров'я за заявами батьків або соціальними показниками, до служби у справах дітей обласної військової адміністрації не надходила.

Заклади соціальної підтримки дітей та сімей, що функціонують на території м. Харкова та Харківської області, а також повідомити чи відновлено діяльність комунальних закладів «Гармонія» та «Надія»*, якщо функціонування закладів не відновлено - з яких причин та які заходи вживаються для відновлення їх роботи. Де на цей час забезпечується отримання відповідних соціальних послуг дітьми та сім'ями, які раніше обслуговувалися зазначеними закладами.*

Станом на 02.10.2026 загальна кількість закладів соціального захисту дітей (центрів соціально-психологічної реабілітації дітей, центрів соціальної підтримки дітей та сімей), які перебувають у підпорядкуванні служб у справах дітей Харківської області становить 7, з них:

3 заклади обласного підпорядкування (КЗ «Харківський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей», КЗ «Харківський обласний центр соціальної підтримки дітей та сімей «Гармонія» Харківської обласної ради, КЗ «Харківський обласний центр соціальної підтримки дітей та сімей «Надія» Харківської обласної ради),

4 заклади місцевого підпорядкування (Берестинський міський центр соціальної підтримки дітей та сімей «Надія», Чугуївський міський центр соціально-психологічної реабілітації дітей, Ізюмський міський центр соціально-психологічної реабілітації дітей, КЗ соціального захисту для дітей «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей «міста Харкова»).

У зв'язку з введенням воєнного стану та початком бойових дій на території Харківської області, на території регіону заклади соціального захисту дітей не здійснюють діяльність, яка передбачає цілодобове перебування дітей в умовах закладу за місцем юридичної адреси. Заклади продовжують надавати консультативну, психологічну допомогу родинам, які звертаються, в тому числі за допомогою засобів телефонного зв'язку, засобів інтернету.

КЗ соціального захисту для дітей «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей «міста Харкова» продовжує здійснювати діяльність передбачену статутними документами за місцем переміщення(евакуації) на території Закарпатської та Рівненської областей.

На даний час діти у КЗ «Харківський обласний центр соціальної підтримки дітей та сімей «Гармонія» Харківської обласної ради (далі – ЦСПДС «Гармонія»), КЗ «Харківський обласний центр соціальної підтримки дітей та сімей «Надія» Харківської обласної ради (далі – ЦСПДС «Надія»), КЗ «Харківський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей» (далі – ХОЦСПРД) відсутні, заклади не здійснюють діяльність, яка передбачає цілодобове перебування дітей.

ЦСПДС «Надія» здійснював діяльність в орендованому приміщенні на території Вільхуватської сільської ради Куп'янського району Харківської області. Територія населеного пункту входить до переліку територій активних бойових дій, здійснено евакуацію дітей у примусовий спосіб з території населеного пункту та громади в цілому. Заклад розташований на відстані менш як за 50 кілометрів від державного кордону України з Російською Федерацією. На даний час приміщення відсутнє, майно ймовірно є знищеним. Фактично працює 2 особи (директор і бухгалтер).

ЦСПДС «Гармонія» – відсутнє укриття, територіальне розташування закладу - м. Харків, заклад розташований на відстані менш як за 50 кілометрів від державного кордону України з Російською Федерацією. Фактично працює 10 осіб.

ХОЦСПРД – відсутнє укриття, приміщення орендоване, територіальне розташування закладу - м. Харків, заклад розташований на відстані менш як за 50 кілометрів від державного кордону України з Російською Федерацією. Фактично працює 9 осіб.

З метою доступності соціальної підтримки сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у Харківській області забезпечується системна робота, спрямована на підтримку вразливих категорій сімей, вживаються заходи щодо поширення мережі патронатних родин, посилення діючої мережі надавачів соціальних послуг на рівні кожної територіальної громади.

Заступник начальника
служби у справах дітей –
начальник відділу захисту
прав дітей та усиновлення Тетяна ПОНОМАРЕНКО

Інформація
про діяльність Харківського обласного соціального центру матері та дитини

Метою діяльності Харківського обласного соціального центру матері та дитини Харківської обласної державної (військової) адміністрації (далі – Центр) є проведення соціальної роботи, спрямованої на профілактику складних життєвих обставин, а також надання зазначеним особам соціальних послуг **притулку, соціальної інтеграції та реінтеграції.**

Заклад розрахований на проживання одночасно 10 вагітних жінок на 7-9 місяці вагітності або жінок із новонародженими дітьми, які опинилися у складних життєвих обставинах, що перешкоджають виконанню материнського обов'язку. Максимальний термін перебування родини в Центрі – до виповнення дитині 18 місяців.

У Центрі працює мультидисциплінарна команда, яка надає всебічну підтримку жінкам, які потребують допомоги у вирішенні будь-яких соціальних проблем, тощо.

Відповідно до послуги **інтеграції та реінтеграції**, фахівцями Центру надається допомога, зокрема супровід до державних установ з метою оформлення документів та соціальних виплат, передбачених чинним законодавством України, забезпечення доступності жінок та їх дітей до медичних закладів для обов'язкових профілактичних оглядів, профілактики захворювань та вчасних щеплень. Організовуються заходи з відвідування профільних медичних спеціалістів з метою обстеження, виявлення та попередження хвороб на ранніх стадіях. Також проводиться робота, направлена на збагачення мешканок знаннями у різних сферах законодавчих понять, просвітницько-профілактична робота щодо попередження негативних явищ, надаються послуги консультування з питань формування відповідального батьківства та розвитку дитини, навичок піклування клієнток про особисте здоров'я та здоров'я дитини. Окрім того, проводяться заняття стосовно дій населення в умовах надзвичайних ситуацій військового характеру. Ведеться робота гуртків «Господарочка» та «Етикет», головною метою яких є навчання жінок веденню домашнього побуту та культури поведінки у суспільстві.

З початку 2026 року у Центрі перебували та отримували послуги 6 родин, з них 6 жінок та 8 дітей. Загалом послуги отримали 14 осіб з Дергачівської, Нововодолазької, Малоданилівської, Новопокровської та Харківської територіальних громад.

Протягом 2026 року працівниками Центру жінкам з дітьми надано соціальні послуги та соціальну підтримку, зокрема:

- 5 особам знайдено/відновлено житло;
- 14 особам налагоджено стосунки із соціальним оточенням;
- 6 особам оформлено/відновлено документи;
- 6 осіб отримали навички по догляду за дитиною;
- 14 особам організовано медичне обстеження;
- 5 особам оформлено соціальну допомогу при народженні дитини;
- 9 особам оформлено соціальну допомогу ВПО;
- 6 особам надано допомогу щодо налагодження зв'язків з родиною;
- 6 осіб навчено практичним навичкам;
- 6 особам зменшено асоціальну поведінку.

Наразі у Харківському обласному соціальному Центрі матері та дитини вищезазначені соціальні послуги отримують 6 осіб, з них: 2 жінки та 4 дитини.

Основними причинами перебування жінок із дітьми в закладі залишаються відсутність власного житла, неналежні житлово-побутові умови та складнощі у виконанні батьківських обов'язків.

До кінця 2026 року заклад планує прийняти ще 6 осіб.

Планові видатки на утримання Центру на 2026 рік складають 4 356,8 тис. грн.

Відповідно до затвердженого штатного розпису, у 2026 році чисельність посад працівників Харківського ОСЦМД становить 15,5 осіб, з них: 4 оператори котельні є сезонними робітниками. Наразі у закладі фактично працює 10 осіб, з них: 1 директор, 2 спеціаліста: педагог соціальний та вчитель-реабілітолог, 1 бухгалтер провідний, 4 адміністратора чергових, 1 прибиральник службових приміщень, 1 завідувач господарства. Вакантними є 0,5 посади сестри медичної, 0,5 посади практичного психолога та 0,5 посади робітника з комплексного обслуговування та ремонту будівель.

Наразі у закладі завершено роботу з підготовки до опалювального сезону. Опалення здійснюється від власної котельні (газ). У 2026 році Центр обладнаний альтернативною системою опалення – встановлено твердопаливний котел, який працює цілодобово та забезпечує опалення приміщень, зокрема під час відключень електроенергії або газопостачання. Також, наявна теплова гармата для аварійного опалення будівлі. Заклад забезпечений генераторами, зарядними станціями та світлодіодними лампами. В підвальному приміщенні облаштовано укриття. У Центрі зберігається можливість забезпечувати тепло, гаряче і холодне водопостачання та доступ до інтернету у разі можливих перебоїв з електропостачанням.

У 2026 році заклад активно співпрацював із міжнародними організаціями та партнерами, а також установами й організаціями територіальних громад. Зокрема, за сприяння Харківської обласної організації Товариства Червоного Хреста України заклад було забезпечено необхідними засобами та матеріалами, що сприятимуть належному проходженню опалювального сезону та створенню належних умов перебування для жінок і дітей.

Благодійним фондом «Право на захист» упродовж 2026 року родинам надавалася матеріальна підтримка для подолання складних життєвих обставин та забезпечення базових потреб — придбання ліків для дітей, засобів особистої та дитячої гігієни, одягу, продуктів харчування та побутової техніки.

У 2026 році значну увагу було приділено активному інформуванню громад та потенційних партнерів про можливості Центру. Ведеться співпраця з фахівцями відповідних служб щодо виявлення, соціалізації та адаптації сімей, які знаходяться у складних життєвих обставинах, повернення їх до самостійного повноцінного життя.

Таким чином, Центр є важливою ланкою підтримки родин із дітьми, які постраждали внаслідок війни, допомагаючи їм не лише вирішити нагальні матеріальні та соціальні питання, а й відновити відчуття безпеки, адаптуватися до нових умов життя та отримати необхідну психологічну підтримку.

Інформаційна довідка про Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, заснований у 1804 році за ініціативою Василя Каразіна, став відправною точкою нової епохи для розвитку освіти, науки й культури України. Його створення стало знаковою подією, яка визначила культурний і науковий розвиток України, сприяючи модернізації регіону та формуванню нового суспільного укладу.

За 220 років існування університет став осередком національного інтелектуального зростання. У його стінах не лише формувались покоління науковців, освітян і діячів культури, а й закладались підвалини для розвитку української ідентичності. Видатний український мислитель Юрій Шевельов у своїй концепції про «П'ятий Харків» відзначав значення Каразінського університету як важливого центру національного розвитку.

Сучасний Каразінський університет, попри виклики війни, зберігає свої лідерські позиції у світових рейтингах. Він залишається центром міждисциплінарних досліджень і новаторських підходів, що сприяють відновленню країни та посиленню її обороноздатності. Його наукові досягнення охоплюють такі ключові напрями, як інженерія, медицина, соціальні та природничі науки, які стають основою для повоєнного відродження України.

За результатами щорічного рейтингу кращих закладів вищої освіти світу QS World University Rankings 2024, Каразінський університет займає 691–700 позицію в глобальному масштабі — лідер серед українських університетів у глобальному рейтингу QS за останні 10 років.

Наразі до складу університету входить 26 факультетів та навчально-наукових інститутів: академія вчительства; біологічний; геології, географії, рекреації та туризму; економічний; іноземних мов; історичний; комп'ютерних наук; медичний; математики і інформатики; навчально-науковий інститут екології; навчально-науковий інститут «Каразінська школа бізнесу»; навчально-науковий інститут «Інститут державного управління»; навчально-науковий інститут «Каразінський банківський інститут»; навчально-науковий інститут комп'ютерної фізики та енергетики; навчально-науковий інститут «Фізико-технічний факультет»; міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу; психології; радіофізики, біомедичної електроніки та комп'ютерних систем; соціологічний; фізичний; філологічний; філософський; хімічний; юридичний; а також навчально-науковий інститут міжнародної освіти.

14 факультетів визнано найкращими в Україні за версією Forbes Україна.

У Каразінському навчається понад 14 200 здобувачів освіти, 1 014 іноземних студентів з 31 країни, 650 аспірантів та 14 докторантів. У наукових

дослідженнях та підготовці кадрів беруть участь 3 112 штатних викладачів, серед яких 113 науковців, 6 академіків та членів-кореспондентів НАН України, 296 докторів наук, професорів, 945 кандидатів наук, доцентів, 1 член Каліфорнійської академії наук.

Загалом університетська спільнота налічує понад 160 000 випускників. Підготовка фахівців у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна здійснюється за 115 спеціальностями та спеціалізаціями, охоплює весь спектр сучасної класичної університетської освіти, зокрема 232 освітні програми: 93 бакалаврські освітні програми, 110 магістерських освітніх програм, 29 PhD-програм.

Особливу увагу в Каразінському приділено академічній мобільності. Наразі діють 79 договорів з іноземними ЗВО, серед яких — Австрія, Греція, Іспанія, Італія, Німеччина, Польща, Румунія, Словаччина, Туреччина, Франція, Чехія, Данія, Ісландія, Литва, Нідерланди, Словенія, Фінляндія, Хорватія, Швеція. Університет має 22 іноземні партнери: Австрія, Естонія, Іспанія, Італія, Польща, Португалія, Румунія, Туреччина, Фінляндія, Франція, Чехія.

За часи своєї понад двохсотрічної історії Каразінський університет став джерелом натхнення для багатьох поколінь українців. І навіть у найважчі моменти нашої історії — під час повномасштабного вторгнення російської федерації — університет залишався на передовій. Каразінці, об'єднані спільною метою, стали прикладом відваги та стійкості, захищаючи Україну як у бою, так і в інтелектуальній боротьбі. Каразінський виховав трьох Героїв України, один з яких вже, на жаль, загинув. Попри руйнування і виклики війни, університет зберіг свої лідерські позиції у світових рейтингах. Його наукові досягнення, освітні програми та соціальна відповідальність стали потужним фундаментом для відбудови країни. Каразінський університет — це не лише про знання, а й про майбутнє, про силу, що зміцнює обороноздатність, культуру та економіку України. В умовах війни Університет впроваджує концепцію соціальної відповідальності, спрямовану на зміцнення регіону, розвиток міста Харкова та підтримку демократичних цінностей.

Серед видатних почесних докторів університету — Тімоті Снайдер, історик світового рівня, що уособлює цінності свободи, прав людини та демократії. Каразінський університет залишається не лише символом освітнього й наукового поступу, а й джерелом стратегічного розвитку України як незалежної держави.

Каразінський університет — «маяк свободи», що веде Харків і Україну шляхом прогресу, символ демократії та джерело надії для прийдешніх поколінь.

ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА
щодо необхідності запровадження механізму державної підтримки утримання об'єктів національної наукової, природничої та культурної спадщини у структурі закладів вищої освіти прифронтових регіонів

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна є одним із найстаріших університетів України, у структурі якого протягом понад двох століть сформовано та збережено унікальні об'єкти наукової, природничої та культурної спадщини загальнодержавного значення. Наразі у структурі Університету функціонують Ботанічний сад, Державний музей природи, Музей археології та Музей історії Університету. Їхні колекції, фонди та наукова інфраструктура є невід'ємною складовою національної наукової, освітньої, природничої та культурної спадщини України.

Ботанічний сад Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, заснований у 1804 році одночасно з Університетом, є одним із найстаріших ботанічних садів України та забезпечує збереження і дослідження біологічного різноманіття, проведення наукових досліджень, освітню, просвітницьку та природоохоронну діяльність. Державний музей природи, історія якого також бере свій початок із часу заснування Університету, належить до найбільших природничих музеїв Європи та зберігає близько 3,5 млн музейних предметів, що мають значну наукову, історичну та культурну цінність. Вагоме значення мають також Музей археології та Музей історії Університету, фонди яких формувалися протягом понад двох століть і відображають розвиток української науки, освіти, археологічних досліджень, суспільного та культурного життя.

Зазначені структурні підрозділи виконують не лише статутні завдання Університету, а й функції загальнодержавного значення. Вони забезпечують збереження національних музейних, природничих і наукових колекцій, є базою для проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень, підготовки студентів, аспірантів і молодих науковців, здійснюють просвітницьку та природоохоронну діяльність, сприяють інтеграції української науки до міжнародних наукових мереж та професійних спільнот.

Протягом багатьох років утримання зазначених об'єктів значною мірою здійснювалося за рахунок коштів спеціального фонду Університету. Водночас унаслідок повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, який продовжує працювати в умовах прифронтового міста, зазнав суттєвого скорочення власних надходжень. Одночасно значно зросли обов'язкові видатки Університету, зокрема на оплату праці відповідно до рішень Кабінету Міністрів

України. За таких умов можливості подальшого фінансування Ботанічного саду та музейних установ виключно за рахунок власних ресурсів Університету є вкрай обмеженими.

Орієнтовні видатки на утримання зазначених структурних підрозділів у 2026 році становлять 12 млн 223 тис. грн. При цьому припинення діяльності або навіть часткове скорочення обсягів роботи цих установ створює реальну загрозу для належного збереження унікальних музейних, наукових та природничих фондів, значна частина яких формувалася протягом понад двох століть і фактично не може бути відновлена у разі втрати. В умовах воєнного стану та постійної безпекової загрози для Харкова Університет об'єктивно не може самостійно нести повний фінансовий тягар утримання інфраструктури, значення якої виходить за межі забезпечення діяльності окремого закладу вищої освіти та має загальнодержавний характер.

У зв'язку з цим доцільним є запровадження окремого механізму державної підтримки утримання об'єктів національної наукової, природничої та культурної спадщини, що перебувають у структурі державних закладів вищої освіти, розташованих у прифронтових регіонах. Такий механізм може бути реалізований шляхом запровадження окремої бюджетної програми для фінансування утримання відповідних об'єктів, надання цільової державної підтримки через Міністерство освіти і науки України, внесення змін до порядку фінансування державних закладів вищої освіти з передбаченням окремого фінансування об'єктів, що мають національне наукове, природниче та культурне значення, а також, за потреби, розроблення окремого нормативно-правового механізму фінансової підтримки таких об'єктів у закладах вищої освіти, які функціонують в умовах воєнного стану та розташовані у прифронтових регіонах. Запровадження відповідного механізму державної підтримки дозволить забезпечити збереження унікальної наукової, природничої та культурної спадщини України, гарантувати безперервне функціонування університетських музеїв і ботанічних садів, забезпечити належні умови збереження музейних, наукових та природничих колекцій, підтримати державні заклади вищої освіти прифронтових регіонів, які продовжують виконувати освітню, наукову та суспільну місію в умовах воєнного стану, а також сформувати системний державний механізм захисту об'єктів національної наукової, природничої та культурної спадщини в умовах війни та повоєнного відновлення України.